

SPRÁVA O VÝSLEDKU KONTROLY

Finančné prostriedky poskytnuté
na výskum, vývoj a inovácie
zo zdrojov EÚ – kontrola opatrení

NAJVYŠŠÍ
KONTROLNÝ
ÚRAD SR

ĽUBOMÍR ANDRASSY
predseda

Kontrolovali sme

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy SR pre materské školy, základné školy, stredné školy a vysoké školy, školské zariadenia, celoživotné vzdelávanie, výskum a vývoj, štátnu starostlivosť o mládež a rozvoj pohybových a športových aktivít v školách a školských zariadeniach. Zároveň vo vzťahu k fondom EÚ plní úlohy sprostredkovateľského orgánu pre Program Slovensko, v minulom programovom období pre Operačný program Integrovaná infraštruktúra.

Ako sme postupovali

Kontrolóri opätovne preverili činnosť MŠVVaM SR v oblasti financovania výskumu, vývoja a inovácií z európskych zdrojov. Pri kontrole postupovali v súlade so zákonom o NKÚ SR a medzinárodnými štandardmi najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI). Použili kontrolórske postupy a techniky, a to najmä preskúmanie dokladov a dokumentov, analytické metódy a rozhovory so zamestnancami.

Prečo sme kontrolovali

Veda, výskum a inovácie predstavujú významný faktor podpory konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky a jej transformácie smerom k znalostnej ekonomike s vyššou pridanou hodnotou. Ako horizontálna téma ovplyvňujú kvalitu vysokého školstva, priemysel a tiež regionálny rozvoj. Nedostatočne nastavené riadenie, koordinácia a hodnotenie v oblasti vedy, výskumu a inovácií môžu zvyšovať riziko neefektívneho a netransparentného využívania verejných zdrojov a predstavuje zásadnú bariéru pre prekonanie tzv. pasce stredného príjmu, etablovanie nového rastového modelu Slovenskej republiky s perspektívou udržateľnej konkurencieschopnosti, prosperity a rastu životnej úrovne obyvateľov Slovenska. Význam oblasti vedy, výskumu a inovácií potvrdzuje aj značný objem európskych finančných prostriedkov smerujúcich do tejto oblasti.

Čo sme zistili

- V programovom období 2021 – 2027 bolo k februáru 2026 využitých približne 7,5 % finančných prostriedkov z vyhlásených výziev v objeme viac ako 342 mil. eur, pričom výška kontrahovania predstavovala takmer 71 %.
- Pri príprave, vyhlasovaní výziev a registrácii žiadostí neboli zistené nedostatky. Potvrdilo sa však nedodržanie lehôt pri administratívnom overovaní žiadostí a pri vydávaní rozhodnutí.
- Pretrvávali nedostatky v evidencii výkazov práce a čestných vyhlásení odborných hodnotiteľov.
- Za osobitne závažné zistenie kontrola považuje nedostatočné dokumentovanie preverovania možného konfliktu záujmov odborných hodnotiteľov.
- Nedostatky v oblasti odborného hodnotenia, monitorovania a udržateľnosti projektov:
 - nedostatočné preverenie úplnosti a správnosti hodnotiacich hárkov;
 - neúplné zapracovanie záväznej metodiky riadenia do internej dokumentácie;
 - neuspokojivá funkcionálna funkcia systému zaznamenávania termínov vzdelávacích aktivít odborných hodnotiteľov;
 - nedôsledné preverovanie kvality práce odborných hodnotiteľov a nedostatočne zdokumentovaná auditná stopa komunikácie počas procesu hodnotenia;
 - nedodržanie lehoty aktualizácie výzvy na výber odborných hodnotiteľov;
 - nedodržanie lehôt pri schvaľovaní monitorovacích správ a pri úhrade záverečných žiadostí o platbu, vedúce k posunutiu termínov udržateľnosti projektov a tým k zvýšeniu administratívneho a finančného zaťaženia prijímateľov a poskytovateľa.

Čo odporúčame

NKÚ SR odporúča Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež, šport a cestovný ruch, aby požiadal kontrolovaný subjekt (v spolupráci s Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR) o predloženie návrhu opatrení na posilnenie nezávislosti a transparentnosti odborného hodnotenia, s dôrazom na zabezpečenie preukázateľnej auditnej stopy.

VÝKON KONTROLNEJ AKCIE

Účel kontrolnej akcie

Opätovnou kontrolou preveriť, akým spôsobom sa MŠVVaM SR - ako jeden zo subjektov zodpovedných za implementáciu finančných prostriedkov EÚ alokovaných na vedu, výskum a inovácie, vysporiadalo s nedostatkami, identifikovanými kontrolami NKÚ SR v rokoch 2014, 2017 a 2018.

Rámec kontrolnej akcie

Kontrola bola realizovaná v prvom polroku 2026 v súlade so zákonom o NKÚ SR. Kontrolovaným obdobím boli roky 2014 až 2025 a súvisiace obdobia. Použitými metódami zberu údajov boli: preskúmanie dokumentov, analytické metódy a rozhovory so zamestnancami. Na výber vzorky bola použitá neštatistická metóda, založená na profesionálnom úsudku kontrolóra. Kontrolóri preverili tri výzvy v celkovej hodnote presahujúcej 257 mil. eur a pätnásť projektov v hodnote viac ako 125 mil. eur v rámci dvoch programových období.

Výsledky kontrolnej akcie

Kontrola bola nastavená tak, aby umožnila preverenie jednotlivých zistených nedostatkov v každej relevantnej fáze realizácie projektu – od prípravy výzvy, cez predkladanie a hodnotenie žiadostí, výber odborných hodnotiteľov až po monitorovanie projektov a zabezpečenie ich udržateľnosti. Kontrolóri preverili nedostatky na vzorke projektov, zohľadňujúcej viaceré kritériá, najmä výšku poskytnutého príspevku, existenciu uzatvorenej zmluvy o NFP, jedinečnosť prijímateľa a projekty nachádzajúce sa vo fáze udržateľnosti. Pri výkone kontroly bolo potrebné zohľadniť široké časové rozpätie kontrolovaného obdobia, rôznorodosť programov a programových období, zmenu postavenia kontrolovaného subjektu z RO na SO, ako aj na zmeny legislatívneho rámca a riadiacej dokumentácie.

V nasledovnom prehľade je uvedená sumarizácia alokácií, kontrahovania a čerpania finančných prostriedkov z EÚ.

Tabuľka č. 1: Prehľad financovania za OPII v gescii MŠVVaM SR, resp. VA (EÚ zdroj) v PO 2014 - 2020

Prioritná os	Celková alokácia (v eurách)	Kontrahovanie (v eurách)	Čerpanie (v eurách)	% čerpania z celkovej alokácie
PO 9 - Podpora výskumu, vývoja a inovácií	367 350 653,00	373 420 988,00	367 284 097,00	99,98
PO 10 - Podpora výskumu, vývoja a inovácií v Bratislavskom kraji	93 344 847,00	84 946 522,00	84 845 004,00	90,89
Spolu	460 695 500,00	458 367 510,00	452 129 101,00	98,14

Zdroj: MŠVVaM SR; spracovanie NKÚ SR

Tabuľka č. 2: Prehľad financovania za PSK 1P1 v gescii MŠVVaM SR (EÚ zdroj) v PO 2021 – 2027

Opatrenie	Celková alokácia (v eurách)	Alokácia vyhlásených výziev (v eurách)	Kontrahovanie (v eurách)	% kontrahovania z celkovej alokácie	Čerpanie (v eurách)	% čerpania z celkovej alokácie
1.1.1 - Podpora medzisektorovej spolupráce v oblasti výskumu, vývoja a inovácií a zvyšovanie výskumných a inovačných kapacít v podnikoch	131 621 689,00	106 932 075,00	98 797 735,38	75,06	604 851,77	0,46
1.1.2 - Podpora ľudských zdrojov v oblasti výskumu, vývoja a inovácií	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3 - Podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu, vývoja a inovácií	43 424 053,00	57 048 182,00	27 783 195,22	63,98	3 280 488,05	7,55
1.1.4 - Podpora optimalizácie, rozvoja a modernizácie výskumnej infraštruktúry	101 929 497,00	82 005 163,00	54 967 371,81	53,93	23 508 334,56	23,06
1.4.1 - Zručnosti pre posilnenie konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu a budovanie kapacít pre SK RIS3	111 767 601,00	93 970 030,08	93 967 739,82	84,07	1 822 291,59	1,63
Spolu	388 742 840,00	339 955 450,08	275 516 042,23	70,87	29 215 965,97	7,52

Zdroj: MŠVVaM SR; spracovanie NKÚ SR

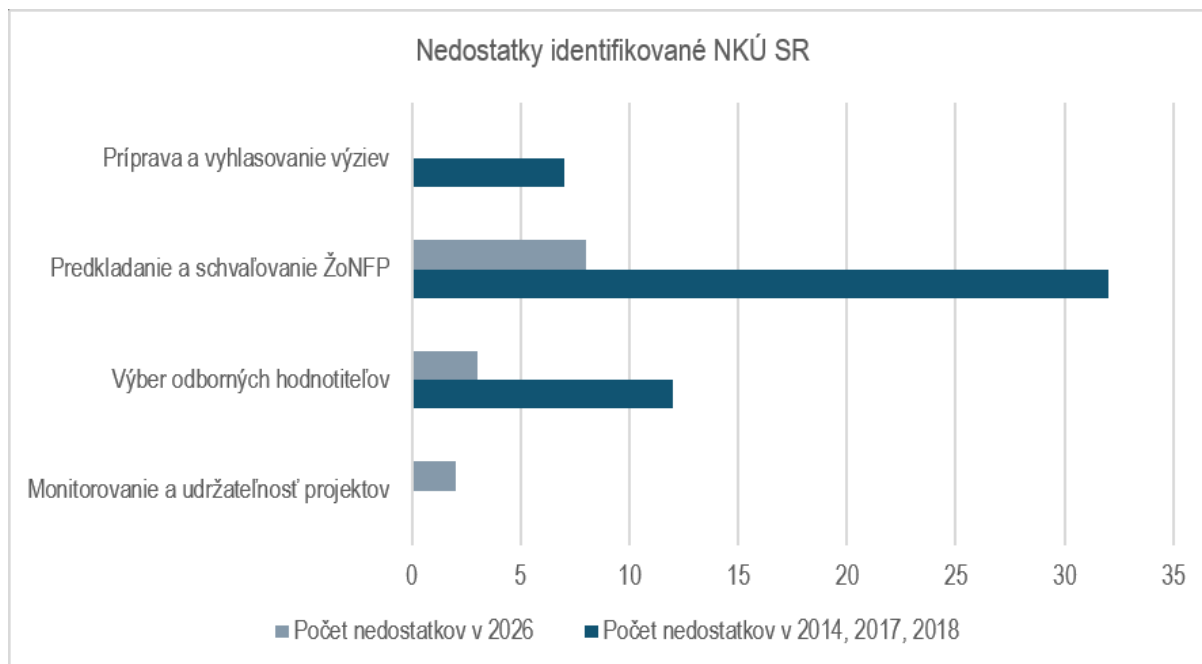
Ako vyplýva z údajov v tabuľke č. 2, k 16. 2. 2026 bolo vyčerpaných len 7,5 % z celkovej alokácie. Napriek tomu, že zazmluvnenosť dosiahla takmer 71 %, pokročilá fáza programového obdobia naznačuje riziko, že pridelené prostriedky sa nepodariť využiť v plnom rozsahu, efektívne a v súlade so stanovenými cieľmi. Obdobie od uzatvorenia zmluvy po implementáciu sa totiž môže z rôznych dôvodov - napríklad verejné obstarávanie, nedostatok kapacít alebo nedostupnosť zdrojov - nepredvídateľne predĺžiť.

Osobitne kriticky je možné hodnotiť skutočnosť, že najnižšiu mieru čerpania (0,46 % pri opatrení 1.1.1 a 1,63 % pri opatrení 1.4.1) vykazujú opatrenia s najvyšším potenciálom rozširovania inovačnej kapacity, zvýšenia konkurencieschopnosti a teda udržateľnej prosperity a rastu slovenskej ekonomiky.

Aktuálnou kontrolou boli potvrdené štyri z celkového počtu 51 nedostatkov identifikovaných v predchádzajúcich kontrolách. Išlo predovšetkým o nedodržanie lehoty na administratívne overenie ŽoNFP, pričom pri projekte financovanom z OPII bolo zistené omeškanie v rozsahu 77 pracovných dní. Kontrola ďalej preukázala nedodržanie lehoty na vydanie rozhodnutia o žiadosti, konkrétne pri projekte z OPII v rozsahu 13 pracovných dní a pri projektoch z Programu Slovensko 20 až 27 pracovných dní. Kontrolovaný subjekt tieto omeškania odôvodnil najmä nedostatočnými personálnymi kapacitami vykonávateľa administratívneho overovania, sťaženými podmienkami výkonu pracovných činností počas pandémie COVID-19 a vykonaním overovania splnenia podmienok zo strany tretích subjektov. Uvedené skutočnosti mali za následok posun začiatku realizácie projektov a oneskorenie poskytnutia finančných prostriedkov prijímateľom.

Opakovane bol zistený aj nedostatok spočívajúci v absencii výkazov práce alebo čestných vyhlásení o odpracovaných hodinách odborných hodnotiteľov. Z tohto dôvodu nebolo možné zo strany NKÚ SR overiť splnenie minimálneho rozsahu práce vykonanej v rámci individuálneho alebo spoločného odborného hodnotenia. Ďalším opakujúcim sa nedostatkom bolo nezaznamenanie a neuchovanie záverov z overenia možného konfliktu záujmov odborných hodnotiteľov v požadovanej forme, čím nebola zabezpečená dostatočná preukázateľnosť vykonaných kontrolných úkonov.

Graf č. 1: Počet nedostatkov zistených kontrolami NKÚ SR v jednotlivých fázach implementácie projektov (roky 2014, 2017, 2018 a 2026)

Zdroj: KIS; spracovanie NKÚ SR

Zo zobrazeného grafu vyplýva, že najvyšší počet nedostatkov bol evidovaný vo fáze predkladania a schvaľovania projektov vrátane kontroly procesu odborného hodnotenia.

Opakujúce sa nedostatky

Kontrola potvrdila nedostatky pri predkladaní a schvaľovaní žiadostí, a to najmä pri nedodržaní lehôt administratívneho overovania ŽoNFP a pri vydávaní rozhodnutí o ŽoNFP. Kontrolóri tiež poukázali na nedostatočnú archiváciu výkazov práce a čestných vyhlásení o odpracovaných hodinách odborných hodnotiteľov a chýbajúce záznamy záverov z preverenia možného konfliktu záujmov odborných hodnotiteľov a ich uchovanie v príslušnej dokumentácii.

Nové nedostatky

Nedostatky, zistené ako nové, sa týkajú najmä odborného hodnotenia žiadostí (dokumentácia, výber typu hodnotenia, výber a kontrola procesu odborného hodnotenia, auditná stopa komunikácie pri odbornom hodnotení).

Kontrola identifikovala pochybenia v preukazovaní výkonu kontroly procesu odborného hodnotenia, kedy bol zistený nesúlad medzi dátumami uvedenými v kontrolnej dokumentácii a auditnou stopou procesu hodnotenia, čo oslabovalo preukázateľnosť vykonania kontroly kvality v súlade so stanovenými postupmi. Takéto zistenia poukazujú na potrebu posilnenia systému evidencie a dokumentovania kontrolných úkonov. Zároveň v príslušnej riadiacej dokumentácii absentoval údaj o type odborného hodnotenia, od ktorého sa odvíjajú ďalšie postupy a podmienky hodnotiaceho procesu.

Pri preverovaní riadenia odborných hodnotiteľov bolo zistené, že z dôvodu nedostatočnej funkcionality informačného systému v rámci OPII nebolo možné overiť skutočný dátum absolvovania školenia odborných hodnotiteľov, ktoré predstavovalo podmienku na začatie odborného hodnotenia.

V rámci kontroly projektov financovaných z Programu Slovensko kontrolóri nenadobudli primerané uistenie, že odborné hodnotenie bolo vykonané v súlade s príslušnou riadiacou dokumentáciou, keďže nebola zabezpečená auditná stopa komunikácie medzi projektovým manažérom a odborným hodnotiteľom.

Nedostatok bol identifikovaný aj v oblasti kontroly procesu odborného hodnotenia, keďže príslušný kontrolný zoznam bol vyhotovený ešte pred odovzdaním hodnotiaceho hárku, čím nebola zabezpečená preukázateľnosť vykonania kontroly v nadväznosti na ukončenie odborného hodnotenia.

Predmetom predchádzajúcich kontrol nebola oblasť monitorovania projektov a zabezpečenie udržateľnosti ich výstupov. Aktuálna kontrola bola rozšírená aj o túto oblasť, pričom sa zamerala predovšetkým na nastavenie a dokumentovanie procesov monitorovania projektov a udržateľnosti ich výstupov, avšak posudzovanie vecnej správnosti dosahovaných výsledkov projektov a ich ekonomických či spoločenských prínosov nebolo primárnym predmetom kontroly. Kontrola identifikovala nedostatky pri dodržiavaní lehôt schvaľovania monitorovacích správ a úhrady záverečných žiadostí o platbu, ktorá predstavuje jednu z podmienok začatia obdobia udržateľnosti projektu. Uvedený stav predstavoval riziko zvýšenia výdavkov na zachovanie výstupov projektu zo strany prijímateľa, ako aj riziko zaťaženia štátneho rozpočtu v dôsledku oneskorenej refundácie finančných prostriedkov z Európskej komisie a úhrady dane z pridanej hodnoty ako oprávneného výdavku.

NKÚ SR, v súvislosti s monitorovaním projektov, identifikoval systémové oblasti vyžadujúce zvýšenú pozornosť na národnej úrovni. Kontrolou bolo zistené, že vykazovanie a monitorovanie implementácie projektov nie je dostatočne prehľadné a periodické, čo sťažuje sledovanie priebehu realizácie projektov, plnenia merateľných ukazovateľov, ako aj analytické spracovanie získaných údajov. Zároveň bolo zistené, že metodika vykazovania ukazovateľov vrátane spôsobu ich využitia nie je jednoznačne definovaná, a to najmä pri kategórii ukazovateľov, ktoré nie sú predmetom zmluvy o poskytnutí NFP. Nedostatky boli identifikované aj v oblasti monitorovania a kontroly udržateľnosti projektov, keďže neboli k dispozícii komplexný zoznam kontrolovaných položiek a kontrolných krokov, písomné usmernenie pre projektových manažérov ani povinnosť vykonávania kontrol na mieste počas obdobia udržateľnosti. Kontroly NKÚ SR opakovane poukazujú na nedostatočnú výpovednú hodnotu merateľných ukazovateľov používaných na hodnotenie výsledkov, či výstupov projektov.

Príklad dobrej praxe

NKÚ SR pozitívne hodnotí snahu MŠVVaM SR pravidelne získavať informácie o priebehu realizácie projektov. Jej prínos však bude závisieť od systematického vyhodnocovania získaných údajov, ich využívania pri riadení rizík a prijímania vhodných opatrení. Zároveň je však potrebné zohľadniť mieru súvisiacej administratívnej záťaže kapacít poskytovateľa a prijímateľa.

Záver

Kontrola poukazuje na skutočnosť, že v aktuálnom programovom období 2021 – 2027 bolo k februáru 2026 vyčerpaných len 7,52 % z takmer 390 mil. eur alokovaných finančných prostriedkov na oblasť vedy, výskumu a inovácií. Takmer nulová hodnota čerpania bola dosiahnutá v oblasti zvyšovania výskumných a inovačných kapacít v podnikoch. Uvedené sa môže podieľať na pretrvávajúcom zaostávaní Slovenskej republiky v oblasti inovačnej výkonnosti tak, ako to naznačuje aj hodnotenie Európskej komisie European Innovation Scoreboard (EIS), podľa ktorého sa Slovenská republika dlhodobo umiestňuje na spodných priečkach.

Aj vzhľadom na aktuálne nízke čerpanie financií sa podstatná časť realizácie projektov sústreďuje na koniec programového obdobia, čo môže viesť k nadmernému zaťaženiu administratívnych kapacít poskytovateľov a prijímateľov, zvýšenej chybovosti a oneskoreniu, resp. nedostatočnému financovaniu projektov, ktoré môže viesť k dodatočnej finančnej záťaži prijímateľov. Výrazný nárast čerpania prostriedkov na konci programového obdobia zvyšuje riziko neefektívneho vynakladania európskej finančnej pomoci.

Napriek prijatým opatreniam kontrola potvrdila pretrvávajúce viacerých nedostatkov, ale aj nových nedostatkov poukazujúcich na pochybenia pri zabezpečení dôslednej kontroly hodnotenia, úplnosti internej dokumentácie, preverovaní možného konfliktu záujmov a neprimeraného zásahu do výkonu odborného hodnotenia. V prípade pretrvávania uvedených nedostatkov nie je možné nadobudnúť uistenie o účinnom a transparentnom využívaní verejných zdrojov.

Osobitnú pozornosť si vyžaduje posilnenie monitorovacích a kontrolných mechanizmov. Nedodržiavanie lehôt pri schvaľovaní monitorovacích správ a úhrade žiadostí o platbu nepredstavuje len administratívne riziko. Môže mať priamy dopad na financovanie projektov prijímateľov, ktorí sú nútení predfinancovať projektové aktivity z vlastných zdrojov alebo externého financovania. Takýto stav môže negatívne ovplyvniť realizáciu aj kvalitných projektov a zvýšiť riziko oneskoreného čerpania finančných prostriedkov EÚ v závere programového obdobia. Odstránenie zistených nedostatkov prispeje k zvýšeniu transparentnosti, efektívnosti a účinnosti využívania prostriedkov Európskej únie v oblasti výskumu, vývoja a inovácií. Zároveň vytvorí lepšie podmienky na úspešné pokračovanie podpory aj v programovom období po roku 2028.

Reakcia kontrolovaného subjektu

Na základe zistených skutočností kontrolóri vypracovali protokol o výsledku kontroly. Kontrolovaný subjekt akceptoval desať nedostatkov a pri dvoch vyjadril čiastočný súhlas. Zároveň vzniesol námietku pri jednom nedostatku týkajúcom sa toho, že odborné hodnotenie nebolo vykonané v súlade s príslušnou riadiacou dokumentáciou, keďže nebola zabezpečená auditná stopa komunikácie medzi projektovým manažérom a odborným hodnotiteľom. Uvedené námietky neboli opodstatnené.

NKÚ SR uložil kontrolovanému subjektu prijať opatrenia na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov a v dohodnutom termíne zaslať správu o plnení prijatých opatrení, pričom NKÚ SR bude ich plnenie monitorovať.

Kontakt

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2

824 73 Bratislava

☎ +421 250 114 911

✉ info@nku.gov.sk

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a mládeže SR

Černyševského 3760/50

851 01 Bratislava

☎ +421 259 374 111

✉ info@minedu.sk

Zoznam použitých skratiek

EIS	European Innovation Scoreboard alebo Európsky prehľad výsledkov inovácií
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
MŠVVaM SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a mládeže SR
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad SR
OH	Odborné hodnotenie, tiež odborný hodnotiteľ
OPII	Operačný program integrovaná infraštruktúra
PO	Programové obdobie
PSK	Program Slovensko
RO	Riadiaci orgán
SO	Sprostredkovateľský orgán
VA	Výskumná agentúra
ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok

Príloha 1

Tabuľka č. 1: Traja prijímatelia z každej kontrolovanej výzvy s najvyššou celkovou zazmluvnenou sumou pri zachovaní jedinečnosti prijímateľa

Programové obdobie	Kód výzvy	Kód projektu	Názov projektu	Prijímateľ	Celková zazmluvnená suma (v eurách)
2014 - 2020	OPII-VA/DP/2020/9.4-01	313011AUA5	Nové možnosti manažmentu závažných ochorení v liečebno-preventívnej starostlivosti s ohľadom na bezpečnosť zdravotníckych profesionálov	Univerzita Komenského v Bratislave	5 979 114,95
		313011AUB1	Analýza kardiovaskulárnej a imunologickej odpovede pacientov po prekonaní COVID-19 so zameraním na výskum nových diagnostických markerov a terapeutických prostriedkov	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	5 950 279,66
		313011ASS8	Strategický výskum v oblasti SMART monitoringu, liečby a preventívnej ochrany pred koronavírusom (SARS-CoV-2)	Slovenská technická univerzita v Bratislave	5 776 171,03
2021-2027	PSK-MSVMM-018-2024-DV-EFRR	401101B754	Simulačné centrum Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine	Univerzita Komenského v Bratislave	9 998 159,89
		401101C274	Simulačné výučbové centrum Fakulty zdravotníctva Katolíckej univerzity v Ružomberku	Katolícka univerzita v Ružomberku	9 997 483,56
		401101C029	CSVM UPJŠ LF - Budovanie a rozvoj odborných zručností a kompetencií študentov lekárskeho a zdravotníckeho vied pomocou medicínskych simulačných nástrojov v Centre simulátorovej a virtuálnej medicíny UPJŠ LF	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	9 996 822,89
	PSK-MSVMM-020-2024-DV-EFRR	401101C689	Výskum, vývoj, testovanie a validácia integrácie AI-driven 5G/6G s edge computing pre ultra nízkolatencné, spoľahlivé a bezpečné komunikačné systémy s potenciálom využitia v priemysle, doprave a zdravotníctve	O2 Business Services, a. s.	11 854 959,60
		401101C721	Komplexný výskum inovatívnych kompozitných materiálov pre široké spektrum aplikovateľnosti v inteligentnom priemysle	Žilinská univerzita v Žiline	11 596 625,88
		401101C229	Spoločnosť v zrkadle vody – dlhodobý strategický výskum v oblasti analýzy odpadových vôd ako nástroja pre monitorovanie verejného zdravia a environmentálnej bezpečnosti	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave	10 771 922,13

Zdroj: ITMS2014+, ITMS21+; spracovanie NKÚ SR